

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Христина ВЕРЕГА
Інна ПЕРЕПЕЛЮК

ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА
Методичні рекомендації
для студентів спеціальностей
012 Дошкільна освіта, 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Чернівці-2023

УДК 37(072)

П 24

Рекомендовано Вченою радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича протокол № 4 від 29 листопада 2023р.

Рецензенти:

ТИМЧУК Людмила Іванівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

БИГАР Ганна Павлівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

П 24 Педагогіка загальна : метод. рек. для студентів першого (бакалавр.) рів. вищ. освіти спец. 012 Дошкільна освіта ОПП «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)» та 016 Спеціальна освіта ОПП «Логопедія» / уклад.: Х.І. Верега, І.Р. Перепелюк. Чернівці, 2023. 56 с.

© Верега Х.І., Перепелюк І.Р. 2023

ВСТУП

Педагогічні знання, уміння та навички необхідні людині для вирішення професійних завдань у закладах освіти різних освітніх рівнів. Вони допоможуть реалізовувати сутнісні цілі професійної діяльності педагога, налагодити взаємовідносини у роботі з учасниками освітнього процесу, сприятимуть особистісному й фаховому вдосконаленню.

Навчальна дисципліна «Педагогіка загальна» є обов'язковою компонентою освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, які реалізуються в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Зміст дисципліни відображає теоретичні й практичні основи педагогічної науки, оволодіння якими забезпечує формування у майбутніх фахівців дошкільної освіти та логопедів педагогічних компетентностей, педагогічного мислення, професійної рефлексії.

Мета навчальної дисципліни: сприяти засвоєнню студентами теоретичних і практичних основ педагогічної науки; розвивати навички аналізу педагогічної дійсності та вміння обирати ефективні методи педагогічної взаємодії у навчальному процесі; виховувати навички моделювання та проектування освітнього процесу; сприяти формуванню системного та критичного педагогічного мислення.

Курс «Педагогіка загальна» ґрунтується на знаннях основ історії, філософії та основних проблем «олюднення людини», питань її гуманізації та змістовно взаємопов'язана з навчальними дисциплінами «Психологія загальна» і «Вступ до педагогічної діяльності».

Навчальна дисципліна «Педагогіка загальна» складається з двох модулів. Теоретичний зміст кожного модуля

висвітлюється в лекційних матеріалах та в процесі підготовки студентів до семінарських занять, а також впродовж виконання завдань самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

У процесі вивчення дисципліни «Педагогіка загальна» студенти мають **знати:**

- сутність поняття педагогіка та як наука, систему педагогічних наук;

- особливості процесів навчання, виховання, освіти та розвитку особистості як основних категорій педагогіки;

- специфіку функціонування системи освіти в Україні;

- сутність та особливості навчального процесу;

- поняття методів навчання та їх класифікація;

- розуміння закономірностей та принципів навчання;

- сутність і зміст виховного процесу, його основні напрямки;

- принципи та закономірності виховного процесу;

- дитячі та громадські організації; самодіяльні об'єднання;

уміти:

- використовувати навчальний матеріал у конкретних педагогічних ситуаціях;

- організовувати процеси навчання та виховання дітей враховуючи нові педагогічні технології, методи та засоби;

- відповідно до мети виховання та індивідуальних обливостей дітей окреслювати та виокремлювати основні завдання виховання в умовах сьогодення;

- здійснювати комунікацію та навчально-виховний процес, опираючись на головні засади гуманної педагогіки

- розвивати творчість та ініціативність у здійсненні педагогічної діяльності;

- аналізувати власну педагогічну діяльність та використовувати передовий педагогічний досвід.

**Компетентності, визначені Стандартом вищої освіти
України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»**

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання та виховання дітей раннього й дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, а також у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів, та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності

КС 2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС 10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС 18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС 19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС 20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Компетентності, визначені Професійним стандартом

«Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021)

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoi-osviti>

Загальні компетентності

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (*громадянська компетентність*).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (*соціальна компетентність*).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (*лідерська компетентність*).

Професійні компетентності

Трудові функції:

А. Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу

А 1.1. *Прогностична.* Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу.

А 1.2. *Прогностична.* Здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу.

А 1.3. *Прогностична.* Здатність до документування професійної діяльності.

А 2.2. *Організаційна.* Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти.

А 3.1. *Оцінювально-аналітична.* Здатність здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти.

А 3.2. *Оцінювально-аналітична.* Здатність аналізувати рівень сформованості компетентностей відповідно до державного стандарту.

А.4.1. *Предметно-методична.* Здатність формувати у здобувачів освіти ключові компетентності та спільні уміння відповідно до державного стандарту.

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

В 2.2. *Педагогічне партнерство.* Здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності.

В 2.3. *Педагогічне партнерство.* Здатність до командної взаємодії.

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення

Г.1.1. *Здатність до навчання впродовж життя.* Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Г.1.2. *Здатність до навчання впродовж життя* Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семинарськ кі	лаборатор ні	самостійн а робота	льні	
Денна	1	1	150	5	30	-	30	-	90	-	екза мен
Заочна	1	1	150	5	14	-	-	-	136	-	екза мен

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Загальні основи педагогіки. Дидактика

Тема 1.1. Педагогіка як наука про виховання підростаючого покоління

Тема 1.2. Основи наукових досліджень у педагогіці

Тема 1.3. Система освіти в Україні

Тема 1.4. Розвиток і формування особистості дитини. Вікова періодизація

Тема 1.5. Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання

Тема 1.6. Методи й засоби навчання

Тема 1.7. Форми організації навчання

Тема 1.8. Інклюзія в освіті

Змістовий модуль 2

Теорія виховання. Школотзнавство

Тема 2.1. Виховання як цілеспрямована система формування особистості

Тема 2.2. Система методів і засобів виховання

Тема 2.3. Форми організації виховного процесу

Тема 2.4. Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні

Тема 2.5. Особистість і колектив. Виховання дитячого колективу

Тема 2.6. Наукові засади управління освітою

Тема 2.7. Передовий педагогічний досвід як джерело розвитку педагогіки

Лекційні заняття

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки		
1.1	Педагогіка як наука про виховання підростаючого покоління	Предмет, завдання і основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
1.2	Основи наукових досліджень у педагогіці	Поняття про методологію педагогіки. Методи науково-педагогічного дослідження, їх характеристика. Логіка педагогічного дослідження
1.3	Система освіти в Україні	Поняття системи освіти. Структура системи освіти України. Загальна характеристика загальної середньої освіти. Типи закладів освіти.
1.4	Розвиток і формування особистості дитини. Вікова періодизація	Поняття розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку та формування особистості. Вікова періодизація у педагогіці. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей в різні вікові періоди.
1.5	Предмет і завдання дидактики. Суть процесу навчання	Загальне поняття про дидактику, її предмет, завдання та основні категорії. Функції, закономірності й принципи навчання. Навчальний процес як цілісна система. Компоненти процесу навчання. Структура діяльності вчителя. Психологічні основи діяльності учнів у процесі навчання.

1.6	Методи й засоби навчання	Поняття «метод», «прийом», «засоби» навчання. Підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання, їх характеристика. Інноваційні методи навчання. Проблема вибору методів навчання
1.7	Форми організації навчання	Поняття про форми організації навчання. Історичний розвиток форм організації навчання. Особливості класно-урочної системи навчання. Класифікація форм організації навчання. Допоміжні форми навчання.
1.8	Інклюзія в освіті	Поняття про інклюзивну освіту. Сутність поняття «дитина з особливими освітніми потребами», їх характеристика. Нормативно-правова забезпечення інклюзивної освіти
Змістовий модуль 2. Теорія виховання. Школознавство		
2.1	Виховання як цілеспрямована система формування особистості	Суть процесу виховання, його структура і рушійні сили. Мета й завдання виховання учнів. Основні закономірності та принципи виховання.
2.2	Система методів і засобів виховання	Поняття методу, прийому, засобу виховання. Класифікація методів виховної роботи
2.3	Форми організації виховного процесу	Характеристика організаційних форм виховної роботи. Поняття клубної виховної роботи. Основні принципи діяльності клубів і об'єднань за інтересами. Види клубів.

2.4	Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні	Сучасний стан діяльності дитячих та юнацьких об'єднань. Виховний потенціал діючих в Україні дитячих та молодіжних організацій.
2.5	Особистість і колектив. Виховання дитячого колективу	Особистість і колектив. Виховання дитячого колективу. Стадії формування дитячого колективу
2.6	Наукові засади управління освітою	Принципи управління загальноосвітніми навчально-виховними закладами. Функції управління. Структура органів управління освітою. Основи наукової організації праці в загальноосвітньому навчальному закладі . Методи управління
2.7	Передовий педагогічний досвід як джерело розвитку педагогіки	Поняття про передовий педагогічний досвід. Критерії оцінки передового педагогічного досвіду. Виявлення та вивчення передового педагогічного досвіду. Впровадження в практику досягнень передового педагогічного досвіду та педагогічної науки .

Семінарські заняття

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки		
1.1	Становлення і розвиток педагогіки	Етапи розвитку зарубіжної педагогіки. Віхи розвитку української освіти й педагогіки. Основні ідеї класиків світової та української педагогічної думки
1.2	Основи наукових досліджень у педагогіці	Специфіка наукових досліджень в галузі 01Освіта / Педагогіка
1.3	Система освіти та виховання у зарубіжних країнах	Поняття порівняльної педагогіки. Розвиток систем освіти в країнах світу (США, Англія, Німеччина, Франція, ін.). Ідеї і механізми єдиного європейського освітнього простору.
1.4	Соціалізація особистості	Взаємозв'язок розвитку, виховання та навчання. Роль діяльності, спілкування, власної активності в розвитку та вихованні особистості. Соціалізація особистості школяра: види, стадії, механізми. Фактори соціалізації особистості.
1.5	Зміст освіти	Нормативні документи, які регламентують зміст дошкільної освіти та початкової освіти. Базовий компонент дошкільної освіти. Програми раннього розвитку дітей. Державний стандарт початкової освіти. Навчальний план. Навчальна програма. Навчальний підручник, посібник.

1.6	Види навчання	Навчання як взаємодія вчителя і учнів. Сучасні види навчання та концепції навчання, їх характеристика. Авторські педагогічні ідеї. Медіаосвіта у сучасних закладах освіти.
1.7	Оцінювання і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	Сучасні методи оцінювання і оцінки результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання у сучасній школі. Місце оцінювання учнів в інституційному аудиті закладу освіти.
1.8	Інклюзія в освіті	Розвиток інклюзивної освіти в країнах світу (США, Італія, Велика Британія, Німеччина та ін). Дільність та функції інклюзивно-ресурсних центрів.
Змістовий модуль 2. Теорія виховання. Школотзнавство		
2.1	Зміст процесу виховання	Характеристика основних напрямів виховання. Взаємодія школи, сім'ї та громадськості у вихованні дитини
2.2	Зміст та характеристика основних напрямів виховання	Складові частини виховання. Завдання розумового виховання дітей. Основні шляхи та форми урочної і позаурочної роботи, спрямовані на розвиток пізнавальних інтересів. Поняття про мораль. Зміст та завдання морального виховання з огляду загальнолюдських цінностей. Завдання і зміст трудового виховання. Система профорієнтаційного виховання школяра.

2.3	Зміст та характеристика основних напрямів виховання	<p>Мета, завдання, зміст, форми та методи економічного виховання. Народна педагогіка про трудове виховання. Естетичне виховання, його завдання. Шляхи і засоби естетичного виховання. Фізичне, санітарно-гігієнічне, морально-статеве виховання. Оздоровчі, освітні та виховні завдання фізичного виховання. Зміст і засоби та організаційні форми санітарно-гігієнічного (морально-статевого виховання).</p> <p>Суть та педагогічні умови екологічного навчання та виховання. Природоохоронна робота на уроках та у позаурочний час.</p> <p>Зміст, завдання та методи правового виховання.</p>
2.4	Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні	<p>З історії розвитку дитячих і юнацьких організацій в Україні.</p> <p>Сучасний стан діяльності дитячих та юнацьких об'єднань. Виховний потенціал діючих в Україні дитячих та молодіжних організацій.</p>
2.5	Особистість і колектив. Виховання дитячого колективу	<p>Колектив і особистість.</p> <p>Взаємозумовленість розвитку колективу й особистості. Вплив колективу на особистість дитини.</p> <p>Динаміка, етапи і структура розвитку колективу.</p> <p>В.О.Сухомлинський про колективне виховання. Педагогічне керівництво колективом</p>

2.6	<p>Наукові засади управління освітою.</p> <p>Інструменти забезпечення якості освіти в Новій українській школі</p>	<p>Принципи управління освітою. Органи управління освітою, їх функції, структура.</p> <p>Внутрішня система забезпечення якості освіти у закладі освіти.</p> <p>Інституційний аудит як засіб підвищення якості освіти закладу загальної середньої освіти.</p> <p>Вивчення діяльності педагогічних працівників в системі оцінювання якості освітньої діяльності закладу.</p> <p>Сертифікація вчителя: інструмент вивчення професійної компетентності та мотивації</p>
2.7	<p>Передовий педагогічний досвід як джерело розвитку педагогіки</p>	<p>Поняття передового педагогічного досвіду. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.</p> <p>Втілення досягнень педагогічної науки в педагогічну практику</p>

Самостійна робота

Тема	Завдання самостійної роботи	Форма виконання	Рекомендована література
1.1	1. Скласти таблицю «Розвиток зарубіжної педагогічної думки», записавши в неї імена, праці та основні ідеї класиків педагогіки. 2. Скласти кросворд з історії педагогіки	таблиця-довідка кросворд	Історія педагогіки / за ред.М.В.Левківського , О.А.Дубасенюк. Житомир,1999.
1.2	1. Скласти довідкову таблицю «Основні віхи історії української педагогіки». 2. Скласти таблицю «Основні ідеї класиків української педагогіки», записавши в неї імена, праці та основні ідеї класиків педагогіки. 3.Написати анотації до основних педагогічних творів А.С.Макаренка та В.Сухомлинського	таблиця таблиця анотації, робота з першоджерелом	1. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки. Курс лекцій: Навч.посібник для педвузів та університетів. Тернопіль, 1994. 358 с. 2. Любар О. О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. К.: Інститут змісту і методів навчання МО України, 1998. 356 с.
1.3	Ознайомитися із системою освіти в одній з розвинених цивілізованих країн	реферат	1. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка : навч.

	заходу (США, Англія, Німеччина, Франція та ін.).		<p>посіб. Київ : Вища школа, 2006. 215 с.</p> <p>2. Матвієнко О. В. Стратегії розвитку середньої освіти у країнах Європейського Союзу: монографія. Київ: Ленвіт, 2005. С. 112-125.</p> <p>3. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Суми : Ред. вид. відділ СДПУ, 1999. 300 с.</p> <p>4. Чепіль М. Порівняльна педагогіка. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.</p>
1.4	Проаналізувати народні уявлення про основні чинники формування особистості	конспект з аналізом	<p>1. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1997.</p> <p>2. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ : Рад. школа, 1978.</p>
1.4	Теорія поколінь: як знайти спільну мову з сучасними дітьми	презентація	<p>https://www.youtube.com/watch?v=8APGm5Yf2nU</p> <p><u>Теорія поколінь. Як достукатися до сучасної молоді?</u></p>
1.5	Скласти таблицю	таблиця	1. Максименко В.П.

	«Історичний розвиток дидактики», відобразивши у ній прізвища відомих учених-дидактиків та нові ідеї, якими вони збагатили дидактику		Дидактика: курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с. 2.Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студентів ВНЗ І. В. Малафіїк. Київ : Слово, 2015. 630с.
1.6	1. Опрацювати Базовий компонент дошкільної освіти та Державний стандарт початкової освіти 2. Проаналізувати програми розвитку дітей	конспект рецензія	Базовий компонент дошкільної освіти та Державний стандарт початкової освіти https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej
1.7	Опрацювати працю В.Сухомлинського «Сто порад учителю». Описати поради своїми словами.	письмові анотації 5-10 порад	В.Сухомлинський «Сто порад учителю».
1.6	За матеріалами переглянутих відеозаписів занять навести приклади інтерактивних методів навчання.	практич на робота конспект	https://www.youtube.com/watch?v=ZttSYqZSdOg https://www.youtube.com/watch?v=CGXTr_zdUN0 https://www.youtube.com/watch?v=kv2mkyMBdBE
1.7	Сутність stem-освіти. Розкрийте особливості stem-уроків. Наведіть	лекція-візуалізація для	https://www.youtube.com/watch?v=4KMYMJP426k

	можливі варіанти їх проведення в дошкільній освіті.	батьків	Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. – 80 с.
1.8.	За сюжетом переглянутого фільму проаналізувати особливості роботи з дітьми з ООП	рецензія -відгук	Фільм «Особливі»
2.1	Мета і завдання сучасного українського виховання. Ідеал виховання в історичному аспекті.	конспект	1.Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008. 2.Основні орієнтири виховання учнів 1 – 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL : http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479 http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479

			3.Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки. URL: http://www.president.gov.ua/documents/5802015-19494
2.2	Характеристика напрямів виховання	конспект	Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Освіта України. 2004. 3 грудня. С.6-10.
2.3	1.Скласти план-конспект виховної бесіди з учнями на тему (за вибором) 2.Розробити план підготовки і проведення диспуту на обрану за тему	план-конспект план підготовки диспуту	Друзь З. В. Виховні технології в сучасній школі. КДПУ, 2005. 256 с.
2.4	Проаналізувати діяльність юнацьких організацій (за місцем проживання)	презентація+дповідь	
2.5	В.О. Сухомлинський про виховання дитячого колективу	конспект	В.Сухомлинський «Сто порад учителю» Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ : Рад. школа, 1978
2.6	1. Аналіз структури методичної роботи в	схема, резюме	Сорочан, Т.М. Концепція науково-

	ЗДО та школі (за вибором). 2. План методичної роботи в ЗДО та школі на навчальний рік (за вибором)	зразок плану	методичної робота в добу освітніх змін: традиції, інновації, перспективи розвитку. Методист. 2013. 2 (14). С.7-12.
2.7	Ознайомитись з досвідом педагогів-новаторів (Див.: Педагогічний пошук), передовим педагогічним досвідом і виписати приклади ситуацій, в яких вчителі творчо використовували певні методи та прийоми навчання.	творча робота	1.Босенко М. І. Перлини педагогічного досвіду / Гімназія № 48 м. Києва / ініціатива та орг. вип. М. І. Босенко; ред. кол. : М. Д. Гончарук та ін. Київ : Преса України, 2011. 304с Передовий педагогічний досвід: теорія і методика. За ред.Л.Л.Момота. К.: Рад.школа, 1990. 2.Олександр Захаренко: педагогіка, спрямована у майбутнє / Авт.-уклад. Н.М.Чепурна, О.В.Крутенко. Черкаси, 2017. 152 с.